

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, 28.

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani), Vă remite spre examinare sesizarea privind excepția de neconstituționalitate - a prevederii din art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, înaintată în conformitate cu art. 135 alin. (1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, formulată S.R.L. „Real Agro” în cauza de contencios administrativ intentată de S.R.L. „Real Agro” împotriva Serviciului Fiscal de Stat, cu privire la anularea actului administrativ.

Anexe:

1. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pe 05 file;
2. Copia cererii de chemare în judecată și a actelor anexate, pe 56 file;
3. Copia încheierii nr. 3-2480/2021 din 23.11.2022, pe 03 file;

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani)

Igor Barbacaru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A RM

MD-2004; Mun. Chișinău,

Str. Alexandru Lăpușeanu 28

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

În temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.2. Persoană juridică****1. SRL "Real Agro"****A.3. Instanța de judecată****1. Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani****2. Judecător: Igor Barbacaru****3. Dosar nr: 2-21154585-12-3-20102021****4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, str. Kiev 3****5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată**

(022) 44-53-17; 43-82-98; 44-02-19

jrc@justice.md

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Conform cererii de chemare în judecată depusă de SRL "Real Agro" față de Serviciul Fiscal de Stat aflată în curs de examinare la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani, reclamantul solicită anularea actelor administrative emise de Serviciul Fiscal de Stat și anume:

- *Anularea Deciziilor nr. 665/2380 din 14.07.2021 și nr. 665/4559 din 10.11.2021, emise de Serviciul Fiscal de Stat în privința SRL "Real Agro" asupra cazului de încălcare fiscală.*

În motivarea cerințelor indicate SRL "Real Agro" invocă printre altele și interpretarea cu aplicarea eronată de către Serviciul Fiscal de Stat a prevederilor art. 253 (8) Cod Fiscal, care prevede: "**Neprezentarea informației prevăzute la art. 226¹¹ alin.(5)** de către persoanele indicate la art.226¹¹ alin.(2) **se sancționează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informație**, dar nu mai mult de 150 mii de lei".

Conform art. 226¹¹ alin. (2) Cod Fiscal, În vederea executării prezentului capitol, persoanele fizice și/sau juridice enumerate mai jos **vor prezenta Serviciului Fiscal de Stat următoarele informații:**

12) persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător, cu excepția deținătorilor de patente de întreprinzător și a persoanelor fizice care practică activitate independentă – informația privind împrumuturile contractate de la persoane fizice în perioada anului fiscal și cele rambursate persoanelor fizice;

Conform art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal, Informațiile vor conține date despre:

i) contractarea/rambursarea împrumuturilor pe parcursul unui an fiscal, reflectate în contabilitatea întreprinderii, **ce depășesc cumulativ suma de 200 mii de lei;**

Astfel, reieșind din normele sus indicate Serviciul Fiscal de Stat pretinde că SRL "Real Agro" era **obligat să declare împrumuturile ce depășesc suma de 200 000 lei.**

Contrar normelor sus indicate, SFS a dispus sancționarea SRL "Real Agro" cu o amendă în mărime de 20 % **din suma totală a împrumutului**, adică și din suma de până la 200 000 lei, ce conform art. 226/11 nu era obligatoriu de declarat.

Conform argumentelor Serviciul Fiscal de Stat, sensul art. 253 (8) Cod Fiscal, constă în sancționarea contribuabilului cu o amendă de la 10 la 20% din suma totală a împrumutului care este mai mare de 200 000 lei, dar nu numai din suma împrumutului ce depășește plafonul de 200 000 lei, care urma a fi declarat conform art. 226/11, ori **în declarație urmează a se indica informația privind suma totală a împrumutului care depășește 200 000 lei,** dar nu numai diferența sau excedentul.

În cazul din speță, SRL "Real Agro" consideră că art. 253 (8) din Codul Fiscal este unu neconstituțional, ori acesta nu asigură o claritate univocă în privința sancțiunii ce urmează a fi aplicată contribuabilului în cazul nerespectării cerințelor stabilite la art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal, mărimii și modului de calculare, aplicare a amenzii. Or, în cazul art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal legea folosește noțiunea de "**declarare a împrumutului ce depășește suma de 200 000 lei**", iar la art. 253 (8) este folosită noțiunea de "**sumă care urma a fi indicată în informație**".

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Formulările date creează confuzii și interpretări arbitrare ale Serviciului Fiscal de Stat, care constituie temei de aplicare a amenzilor imprevizibile pentru contribuabili.

C. Obiectul sesizării³

Obiect al prezentei sesizări este prevederea **art. 253 (8) Cod Fiscal**, care prevede: **”Neprezentarea informației prevăzute la art. 226¹¹ alin.(5) de către persoanele indicate la art.226¹¹ alin.(2) se sancționează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informație, dar nu mai mult de 150 mii de lei”.**

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Constituția RM

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul :

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

Protocolul nr. 1 la Convenție

Art. 1. Orice persoana fizica sau juridica are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decit pentru cauza de utilitate publica si in conditiile prevazute de lege si de principiile generale ale dreptului international.

Prevederi relevante din Codul Fiscal al RM

Conform art. 11 (1) CF, Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte ale legislației. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului..

Conform art. 226¹¹ alin. (2) Cod Fiscal, În vederea executării prezentului capitol, persoanele fizice și/sau juridice enumerate mai jos vor prezenta Serviciului Fiscal de Stat următoarele informații:

12) persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător, cu excepția deținătorilor de patente de întreprinzător și a persoanelor fizice care practică activitate independentă – informația privind împrumuturile contractate de la persoane fizice în perioada anului fiscal și cele rambursate persoanelor fizice;

Conform art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal, **Informațiile vor conține date despre:**

i) contractarea/rambursarea împrumuturilor pe parcursul unui an fiscal, reflectate în contabilitatea întreprinderii, **ce depășesc cumulativ suma de 200 mii de lei;**

Astfel, reieșind din normele sus indicate Serviciul Fiscal de Stat pretinde că SRL "Real Agro" era **obligat să declare împrumuturile ce depășesc suma de 200 000 lei.**

Conform art. 231 (1) CF, În sensul prezentului cod, tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală înseamnă aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat, în condițiile prevăzute de legislația fiscală, a unor sancțiuni față de persoanele care au săvârșit încălcări fiscale.

(2) Temeiul tragerii la răspundere pentru încălcare fiscală este însăși încălcarea fiscală.

Conform art. 235 (1) CF, Sancțiunea fiscală este o măsură cu caracter punitiv și se aplică pentru a se preveni săvârșirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii.

Conform art. 236 (1) CF, Amendă este o sancțiune fiscală care constă în obligarea persoanei ce a săvârșit o încălcare fiscală de a plăti o sumă de bani.

Conform art. 238 (1) CF, Sancțiunea fiscală se aplică în limitele stabilite de articolul respectiv din prezentul cod, în strictă conformitate cu legislația fiscală.

Conform art. 253 (8) CF, Neprezentarea informației prevăzute la art.226¹¹ alin.(5) de către persoanele indicate la art.226¹¹ alin.(2) se sancționează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informație, dar nu mai mult de 150 mii de lei.

Prevederi relevante din Codul Administrativ

Conform art. 21 (1) Cod Administrativ, (1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

(2) Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.

(3) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerința și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Reieșind din normele sus indicate rezultă cu certitudine că prevederea **art. 253 (8) din Codul Fiscal nu corespunde exigențelor standardului calității legii, stabilit la art. 23 (2) din Constituție**. Acest fapt se constată în urma verificării conformității conținutului art. 253 alin. (8) Cod Fiscal cu exigențele calității legii, în special la verificarea caracterului cert al acestei norme și a lipsei insecurității juridice pentru destinatarii săi.

Este de remarcat că pentru a constata incertitudinea și imprevizibilitatea sancțiunii stabilite la art. 253 (8) CF este necesară contrapunerea lui cu prevederile art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal, ori aceste dispoziții legale nu pot fi privite în mod izolat, ci în coroborare, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent unde o normă stabilește conduita ce urmează a fi respectată de contribuabil, iar altă normă stabilește sancțiunea pentru încălcarea acestei conduite.

După cum s-a remarcat supra art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal stabilește obligația de a prezenta informația despre împrumuturile **ce depășesc suma de 200 000 lei**, iar art. 253 (8) Cod Fiscal, prevede aplicarea unei sancțiuni de la 10% la 20% din *suma care urma să fie indicată în informație*.

Urmărind logica art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal rezultă că contribuabilul ce a împrumutat pe parcursul anului mai mult de 200 000 lei de la personae fizice, este obligat să declare doar suma cu cât a depășit plafonul de 200 000 lei, însă potrivit interpretării Serviciului Fiscal de Stat, declarând împrumutul ce depășește plafonul de 200 000 lei, contribuabilul trebuie să indice cât este suma totală a împrumutului și nu numai diferența. Astfel, în cazul unui împrumut de 250 000 lei urmează să indice în declarație întreaga sumă a împrumutului, dar nu numai suma de 50 000 lei. Drept urmare, prevederea art. 253 (8) Cod Fiscal, suma care urma să fie indicată în informație, creează confuzii și neclarități la care anume sumă se referă, *la mărimea totală a împrumutului sau la suma doar ce depășește plafonul de 200 000 lei*.

Prin prisma art. 1, 4, 21, 23 din Constituție statul la adoptarea legii urma să țină cont de standartul calității ei și să asigure formularea sancțiunii clare în coraport cu conduita prescrisă, respectînd și principiul proporționalității sancțiunii. Ori, interpretarea neclară stabilită de legiuitor riscă să atragă sancționarea contribuabilului pentru fapte care nu au fost prescrise ca încălcări fiscale.

Concomitent, remarcăm că fiind o sancțiune imprevizibilă, art. 253 (8) nu asigură nici protecția dreptului de proprietate al contribuabilului în raport cu sancțiunea (amenda) arbitrară care poate fi, sau la caz a fost aplicată de către Serviciul Fiscal de Stat.

După cum a constatat și Curtea Constituțională în Hotărîrea sa nr. 8 din 05.04.2019 la pct. 34, Exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

35. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial.

36. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când îi permite persoanei – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

37. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66; *Seychell v. Malta*, 28 august 2018, § 50-52).

38. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

39. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, *i.e.* accesibilitatea și previzibilitatea. În particular, textul legislativ trebuie să fie conform cu principiul coerenței (HCC nr. 6 din 19 martie 2019, §§ 39, 40).

40. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelisme legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

La caz, este evident că art. 253 (8) din Codul Fiscal nu respectă cerințele și standardele sus indicate, nu poate fi apreciată ca o normă previzibilă și atentează la securitatea juridică a contribuabililor.

În temeiul celor invocate în prezenta sesizare solicităm înaltei Curți de a declara neconstituțională prevederea art. 253 (8) din Codul Fiscal.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁶

SRL "Real Agro" în persoana administratorului statutar declară pe propria onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale în prezenta sesizare sunt veridice.

25.10.2022

**Administratorul
SRL "Real Agro"****Balan Constantin**

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

23.11.2022

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani)

Instanța compusă din :

Președintele ședinței, judecător specializat pentru examinarea acțiunilor

în contencios administrativ

Igor Barbacaru

Grefier

Versavia Șumilin

examinând în ședință de judecată publică, acțiunea de contencios administrativ, înaintată de către S.R.L., „Real Agro” împotriva Serviciului Fiscal de Stat, cu privire la anularea actului administrativ,

a constatat:

La 20.10.2021, S.R.L., „Real Agro” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând :

- Anularea Deciziei Serviciului Fiscal de Stat asupra cazului de încălcare fiscală nr. 665/2380 din 14.07.2021 emisă în privința S.R.L., „Real Agro”.

La 26.10.2022, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Judecătoriai Chișinău (Sediul Rîșcani), a fost înregistrată cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate cu nr./î 23331, prin care se solicită sesizarea Curții Constituționale în vederea examinării Sesizării privind excepția de neconstituționalitate ridicată de S.R.L. „Real Agro” în privința art. 253 alin. (8) din Codul Fiscal.

În motivarea cererii, reclamantul a invocat, că conform art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

În conformitate cu art. 135 (1) lit. a) și g) din Constituția RM, Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Conform paragrafului 82 al Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărîre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, potrivit paragrafului 83 al Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decît doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În motivarea cerințelor indicate, S.R.L. „Real Agro” invocă printre altele și interpretarea eronată de către Serviciul Fiscal de Stat a prevederilor art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, care prevede: „Neprezentarea informației prevăzute la art. 226¹¹ alin. (5) de către persoanele indicate la art.226¹¹ alin.(2) se sancționează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informație, dar nu mai mult de 150 mii de lei.”

Conform art. 226¹¹ alin. (5) Cod Fiscal, informațiile vor conține date despre:

i) contractarea/rambursarea împrumuturilor pe parcursul unui an fiscal, reflectate în contabilitatea întreprinderii, ce depășesc cumulativ suma de 200 mii de lei.

Astfel, reieșind din normele sus indicate, Serviciul Fiscal de Stat pretinde că S.R.L. „Real Agro” era obligat să declare împrumuturile ce depășesc suma de 200 000 lei.

Contrar normelor sus indicate, Serviciul Fiscal de Stat a dispus sancționarea S.R.L. „Real Agro” cu o amendă în mărime de 20 % din suma totală a împrumutului, adică și din suma de pînă la 200 000 lei, ce conform art. 226¹¹ nu era obligatoriu de declarat.

Conform argumentelor Serviciul Fiscal de Stat, sensul art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, constă în sancționarea contribuabilului cu o amendă de la 10 la 20% din suma totală a împrumutului care este mai mare de 200 000 lei, dar nu numai din suma împrumutului ce depășește plafonul de 200 000 lei, care urma a fi declarat conform art. 226¹¹, ori în declarație urmează a se indica suma totală a împrumutului care depășește 200 000 lei, dar nu numai diferența.

În cazul din speță, S.R.L. „Real Agro” consideră că art. 253 alin. (8) din Codul Fiscal este unul neconstituțional, ori acesta nu asigură o claritate univocă în privința sancțiunii ce urmează a fi aplicată contribuabilului în cazul nerespectării cerințelor stabilite la art. 226¹¹ alin. (5) din Codul fiscal. Or, în cazul art. 226¹¹ alin. (5) din Codul fiscal, legea folosește noțiunea de „declarare a împrumutului ce depășește suma de 200 000 lei”, iar la art. 253 alin. (8) este folosită noțiunea de „sumă care urma a fi indicată în informație”.

Avînd în vedere că la examinarea prezentei cauze urmează a fi aplicate de către instanța de judecată prevederile art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, la care face referire pîrîtul și în privința căruia există convingerea că este neconstituțional, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 și art. 12¹ Cod de procedură civilă, S.R.L. „Real Agro”, a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederii de la art. 253 alin. (8) din Codul fiscal.

La data de 16.11.2022, prin intermediul poștei electronice, în adresa Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) a parvenit referința Serviciului Fiscal de Stat, în privința cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintate de S.R.L. „Real Agro”, cu nr./î 24858, prin care, solicită respingerea cererii înaintată de S.R.L. „Real Agro” privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în privința art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea poziției, reiterînd prevederea de la art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă și art. 135 alin. (1), s-a indicat, că dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (1), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Potrivit prevederilor art. 189 alin.(2) din Codul fiscal, dacă în timpul controlului fiscal sumele impozitelor și taxelor care urmau să fie vărsate la buget nu pot fi determinate din lipsă de contabilitate ori din cauza ținerii ei neconforme, dacă contribuabilul (reprezentantul acestuia) sau persoana lui cu funcție de răspundere nu prezintă, în totalitate sau în parte, documentele de evidență și/sau dările de seamă fiscale, Serviciul Fiscal de Stat calculează impozitele și taxele prin metode și din surse indirecte, efectuând ulterior recalcularea lor după restabilirea evidenței, în conformitate cu legislația, sau după prezentarea documentelor respective.

Conform prevederilor art. 225 alin. (1) din Codul fiscal, în cadrul controlului fiscal, pentru a determina corectitudinea calculării sumei obligației fiscale, autoritatea care efectuează controlul fiscal poate folosi, în cazurile prevăzute la art. 189 alin. (2) și (3), metode și surse indirecte, conform legii. Metodele și sursele indirecte de estimare a obligațiilor fiscale se folosesc și în cadrul administrării fiscale ca urmare a instituirii posturilor fiscale în conformitate cu art.146.

În corespundere cu prevederile art. 226¹¹ alin. (1), alin. (2) pct. 12), alin. (5) din Codul fiscal, în scopul determinării venitului impozabil estimat, pot fi utilizate următoarele surse indirecte:

a) informații de la bănci (sucursale sau filiale ale acestora), persoane care desfășoară activitate notarială, organe vamale, organe de drept, burse de valori și/sau alte organe publice privind tranzacțiile și operațiunile efectuate de persoana fizică și datele despre aceasta, precum și privind tranzacțiile și operațiunile similare efectuate de către alte persoane fizice în condiții similare;

b) informații deținute de persoane fizice și juridice referitoare la bunuri, lucrări, servicii și mijloace bănești comercializate și/sau transmise cu titlu gratuit, referitoare la mijloacele bănești sau bunurile materiale procurate și/sau primite de persoana fizică supusă verificării;

c) informația disponibilă din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat;

d) informația sau alte probe obținute de Serviciul Fiscal de Stat prin utilizarea mijloacelor speciale, prin analize, măsurări, comparări, cercetări;

e) alte documente, informații, explicații și/sau alte probe obținute atât de la persoanele terțe, cât și de la persoana fizică supusă verificării.

În vederea executării prezentului capitol, persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător, cu excepția deținătorilor de patente de întreprinzător și a persoanelor fizice care practică activitate independentă vor prezenta Serviciului Fiscal de Stat informația privind împrumuturile contractate de la persoane fizice în perioada anului fiscal și cele rambursate persoanelor fizice.

Informațiile vor conține date despre contractarea/rambursarea împrumuturilor pe parcursul unui an fiscal, reflectate în contabilitatea întreprinderii, ce depășesc cumulativ suma de 200 mii de lei.

În conformitate cu prevederile art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, neprezentarea informației prevăzute la art. 226¹¹ alin. (5) de către persoanele indicate la art. 226¹¹ alin. (2) se sancționează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informație, dar nu mai mult de 150 mii de lei.

Obiectul sesizării privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de reclamantul S.R.L. „Real Agro” îl constituie prevederea de la art. 253 alin. (8) din Codul fiscal. Autorul sesizării a afirmat incidența articolelor 226¹¹ alin. (5) și 253 alin. (8) din Codul fiscal, dar nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate. În aceste condiții, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate. Este de notat că simpla trimitere la un text din prevederile Codului fiscal, fără explicarea pretenției neconformități cu prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument.

Având în vedere că reclamantul S.R.L. „Real Agro” invocă faptul că prevederile art. 253 alin. (8) din Codul fiscal sunt neconstituționale, fără a justifica în ce constă această contradicție, consideră autoritatea pârîtă, că normele sunt certe și nu prezintă dubii de interpretare. Or, art. 226¹¹ din Codul fiscal prevede sursele indirecte de informații care pot fi utilizate la determinarea venitului impozabil estimat. Iar alin. (2) al art. 226¹¹ din Codul fiscal enumeră subiecții și categoria de informații care se prezintă Serviciului Fiscal de Stat. În acest sens, este de menționat, că alin. (3) al art. 226¹¹ din Codul fiscal statuează, că persoanele indicate la alin. (2) sînt obligate să prezinte informațiile gratuit, în modul și în termenele stabilite de Serviciul Fiscal de Stat, iar potrivit alin. (4) din același articol, modul de prezentare și structura informației se stabilesc de Serviciul Fiscal de Stat.

În ședința de judecată din 16.11.2022, reprezentantul reclamantului S.R.L. „Real Agro”, administratorul Constantin Balan, a susținut cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe motivele de fapt și de drept formulate, solicitând admiterea acesteia.

Pârîtul Serviciul Fiscal de Stat, în ședința de judecată nu s-a prezentat, însă, la data de 16.11.2022, ora 10:25, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) a înaintat cererea cu nr./f: 24857 prin care solicită examinarea

cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate formulată de reclamantul S.R.L., „Real Agro” în lipsă.

Avînd în vedere cererea înaintată de pîrît privind examinarea cererii în lipsa sa, instanța de judecată a dispus asupra posibilității examinării cererii de ridicare a excepției de constituționalitate formulată de S.R.L., „Real Agro”, în lipsa pîrîtilui Serviciul Fiscal de Stat.

Examinînd cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă, studiînd poziția pîrîtilui, instanța constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate cu sesizarea Curții Constituționale, din următoarele considerente.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative și ale instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de contencios administrativ.

Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Conform art. 22 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Conform art. 39 din Codul administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Conform art. 194 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art. 195 alin. (1) din Codul administrativ, Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Conform art.12¹ alin.(5) din Codul de procedură civilă, Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Conform art.12¹ alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

Conform paragrafului 82 din Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va

pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În paragraful 83 din Hotărârea menționată, Curtea Constituțională a reținut că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Instanța constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) CPC și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

La caz, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate constituie sintagma „declarare a împrumutului ce depășește suma de 200 000 lei” din art. 226¹¹ alin. (5) din Codul fiscal și sintagma „sumă care urma a fi indicată în informație” din art. 253 alin. (8) din Codul fiscal.

Instanța atestă că obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată prin intermediul administratorul Constantin Balan, în interesul reclamantului S.R.L. „Real Agro”, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

Totodată, s-a constatat că o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile invocate de solicitant nu există, motiv din care cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă.

Instanța menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de administratorul S.R.L. „Real Agro”, Constantin Balan, constituie o prerogativă a părții din proces.

Prin urmare, prevederile legale a căror control constituțional se solicită de către S.R.L. „Real Agro” sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecării, or, excepția de neconstituționalitate este ridicată asupra prevederilor conținute în art. 226¹¹ alin. (5) din Codul fiscal și art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, prevederi ce urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

În urma celor relatate, instanța ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de S.R.L. „Real Agro” privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 253 alin. (8) din Codul fiscal, și sesizarea Curții Constituționale referitor la excepția de neconstituționalitate, cu amânarea examinării cauzei până la pronunțarea Curții Constituționale asupra cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu prevederile art. 12¹ CPC, art. 230 Cod Administrativ, instanța,

dispune:

Cererea înaintată de S.R.L. „Real Agro” privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, *se admite.*

Se transmite Curții Constituționale sesizarea depusă de S.R.L. „Real Agro” privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederii din art. 253 alin. (8) din Codul fiscal.

Se amână examinarea cauzei de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Real Agro” împotriva Serviciului Fiscal de Stat, cu privire la anularea actului administrativ, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecător

Copia corespunde originalului

Igor Barbacaru